

מלאכת בורר בקליפות אגוזים וזבוב שבמרק

שוע"ר סי' שיט

א הבורר הוא מאבות מלאכות, שכן במשכן היו בוררים הפסולת מתוך הסממנים, לפיכך כל הבורר פסולת מתוך האוכל, אפילו בידו אחת, ואפילו כדי לאכול לאתרוג חייב. אבל הבורר אוכל מתוך הפסולת כדי לאכול לאתרוג, אינו חייב אלא אם כן בורר בנפה או כברה שזהו דרך ברירתו ... ואם בורר האוכל בידו כדי לאכול לאתרוג מותר, מפני שנטילת האוכל מתוך הפסולת כדי לאכול מיד אין זה מעין מלאכה כלל שדרך אכילה כך הוא, שהרי אי אפשר לאכול הכל האוכל עם הפסולת, ולא אסרתו תורה אלא לעשותו בכלי המיוחד לכך דהיינו נפה וכברה.

ט מותר לקלוף תבואה ומיני קטניות שנמללו מהשבליים והשרביטין מערב שבת רק שיזהר שלא יקלוף אלא מה שצריך לאכול לאתרוג ולא כדי לאכול לאחר שעה.

יח מותר לערות בנחת מכלי לחבירו כדי שהפסולת והשמרים ישארו בשולי הכלי ... שהרי מותר לבורר אוכל או משקה מתוך הפסולת כשרוצה לאכול או לשתות לאתרוג, כל שאינו בורר על ידי כלי אלא בידו כמו שנתבאר, וכאן אף שמערה מכלי לכלי מכל מקום עיקר הברירה נעשה על ידי ידיו, ואינו חשוב בורר בכלי אלא כשמסנן בסודר או כפיפה וכיוצא בהן.

יט אבל שומן הצף על גבי התבשיל אסור לערותו כולו, אפילו כדי לאכול התבשיל לאתרוג, מפני שהן שני מיני אוכלין, ואותו המין שאוכל לאתרוג נקרא אוכל והשני נקרא פסולת, וכשמערה השומן שאינו רוצה לאכול הרי זה בורר פסולת מתוך אוכל.

כא אם נתן הקום בתוך כלי גמי, ומי החלב נוטפים מתוכו, הרי זה תולדת בורר אוכל מתוך הפסולת, על ידי נפה וכברה, וחייב.

הלכתא רבנא לשבתא

באם נפל זבוב או שאר פסולת לכוס או לקערה ... אין תקנה רק לשפוך מהכוס עד שיצא הפסולת מתוכו ... שכיון שנפילת הפסולת לחוץ הוא על ידי שאוחז בידו הכוס עם המשקה שבתוכו ומטהו בידו הרי זה נקרא בורר אוכל מתוך פסולת, ומותר כדי לשתות מיד.

טוב למנוע מלאכול אגוזים ולוזים בשבת אלא אם כן הוציאם מקליפתם מערב שבת. כי הנה אף בעוד שהפרי מונח בקליפתו, כולו או מקצתו, מותר להסיר קליפתו בידו, ואין בו משום בורר פסולת מאוכל. מכל מקום לאחר שהוסרה הקליפה, אם מונחת איזה חתיכת קליפה בין חתיכות פרי או בין שלמים, אם מסירה משם, חייב חטאת וסקילה משום בורר פסולת מתוך אוכל, אלא יברור הפרי מהקליפות.

ירושלמי שבת פ"ז ה"ב

תומא (שומים) ... כד מבחר בקליפיתא (שנוטל אותם מן הקליפות, חייב) משום בורר.

רא"ש ביצה פ"א סי' כג

נראה לי דאגוזים ובטנים שנשתברו ומונחין עדיין בקליפתן ... לא מיקרי שם פסולת עלייהו, כיון דאורחיהו בהכי והוי שומר לפרי, ולא דמו לעצמות וקליפין שכבר נפרדו לגמרי מן האוכל.

ים של שלמה ביצה פ"ק סוס"י מב

מין אחד הוא ואין שם פסולת עליו, ובאיזה ענין שמתקן האוכל מתוך השומר, תיקון אוכל בעלמא הוא.

רמ"א סי' שכא סי"ט

אסור לקלוף שומים ובצלים כשקולף להניח, אבל לאכול לאתרוג שרי.

מ"א שם ס"ק ל

משום בורר, ואם כן אף תפוחים אסור לקלוף להניח.

אליה רבה סי' תקי ס"ק ד

מיירי שעושה להניח ... אבל כשקולף לאכול לאתרוג מותר אף לברר הפסולת כמו שקולף הקליפה.

פסקי דינים צמח צדק (יד, ד)

עמ"ש בסידור גבי אגוזים בעוד שהפרי כו' מותר להסיר קליפתו כו', לכאורה זהו ע"פ דעת רש"ל ביש"ש פ"ק דביצה סוס"י מב. והרי השיגו הטי"ז סי' תקי"י סק"ג, ומ"א סק"ד ... לפי זה צ"ע באוכל דגים ויש עצמות קטנים בתוכם, אם מותר להסיר העצמות, ולרש"ל יש לומר דשרי ... ונראה להקל.

קצות השלחן, הוספות לח"ה סו, א

שהרי אדמו"ר כתב מותר להסיר קליפתו "בידו", ואין בו משום בורר, ומבואר דרק ביד מותר להסיר הקליפה, אבל בכלי אסור, ומוכח דשייך בזה ענין בורר, וההיתר הוא רק סמוך לסעודה ... על כרחך דמה שהתיר אדמו"ר היינו בסמוך לסעודה. ואע"פ דהוי פסולת מאוכל מכל מקום מותר, דכן הוא דרך אכילתו ואי אפשר בענין אחר.